

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРЯКА

Брой 12 • год. XCII • 21 юни 2012 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Боряна Бужашка

ДОКУМЕНТИТЕ
НЕ МОГАТ ДА
СЕ ОСПОРВАТ

На стр. 3

СПОРЕД АРХИВИТЕ ПО ЦЕНИ ОТ 1925 Г.

ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ загубили 193 млн. златни лева

Имотното състояние само на бежанците от Източна Тракия възлиза на 193,739 млн. златни лева по цени от 1925 г. Това показват документите, които са приготвили от Агенция „Архиви“ за поредната среща на комисията за преговорите с Република Турция. Макар хората да са спасявали живота си и малцина от тях при бягството да са се сетили за документите за собственост, все пак българската държава - макар и грубо - е пресметнала стойността на загубеното от тях скоро след като ги у приютила в пределите си. Според Огнян Пунев от агенцията информацията се съдържа в документи, открити в архивния фонд на някогашното Министерство на външните работи и изповеданията. Единият от тях е озаглавен „Имотното състояние на бежанците от Източна и Западна Тракия“ и е приложен към изложението на българската делегация в Женева за сключването от нашата страна на т.нар. Бежански заем на 26 септември 1925 г. Както отбелязва и екшефът на архивите у нас Боряна Бужашка, нямаме обаче все още изнамерен начин, нито софтуер да превър-

нем тези

■ милиони златни левоове в съвременни парични единици

Макар поредното годишно заседание на двустранната комисия за решаване на въпросите за обезщетенията все още да не е насрочено, българските архиви продължават усилено да издирват различни документи, които да докажат българската теза за необходимостта от компенсация на бежанците.

Според приложения документ имотното състояние на бежанците от Източна Тракия е както следва: къщите и другите покрити имоти са възлизали на приблизително 77 млн. лв., нивите и градините - 78,4 млн., едрият рогат добитък е струвал към 10 млн. и т.н.

За стойността на имотите на бежанците от Мала Азия може да се съди по друг документ, наречен „Изложение на Политическата дирекция на Министерството на външните работи и вероизповеданията. В него е отбелязано: „Върховният съвет на труда при министерството на търговията дава сведения, че около 10 млн. лева е стойност-

та на имотите на изгонените българи в 1914 г. от Смирна и други градове на Мала Азия“. Сумата е пресметната по цени от 1936 г. Според справка на съвета българската държава се е погрижила за 1650 семейства, прогонени от Мала Азия. На всяко от тях тя е отпуснала по 36 дка земя, като всеки декар е струвал тогава 800 лв. Построени са им къщи, които излезли по 66 000 лв.

■ Получили са още по един плуг и двойка работен добитък,

на стойност по 12 000 лв. За по 2500 лв. са им осигурени и семена, за да засеят и да има какво да се изхранват. В същия документ се казва, че Главна дирекция за настаняване на бежанците се е погрижила за 44 576 семейства с 222 000 членове.

От тях 3803 фамилии отказват да ползват парите от Бежанския заем и той е разпределен между 40 773 семейства. Според същия източник семействата на бежанците от Източна Тракия са възлизали на близо 15 000. Документите, приложени от Агенция „Архиви“ за настаняването на българските бежанци от Източна Тракия и Мала Азия, показват, че тогавашната държава е изразходвала за тях 1,917 млрд. лв. Пак данните показват, че в градовете са били настанени едва 7896 семейства, а останалите са били насочени към селата.

В частта „Изразходвани суми от Бежанския заем“ на документа е упоменато, че в началото на 1932 г. за добитък, семена, каруци, плугове, подсушаване на блатата, борба против маларията, водоснабдяване и др. са изразходвани общо 1,564 млрд. лв. По наличните данни може да се изчисли, че държавата от своя страна е брoила общо за бежанците още 1,917 млрд. лв.

ТОДОР КОРУЕВ

Обезщетяването на тракийските бежанци е една от основните задачи на СТАБ и това никой не крие. Тракийският научен институт подготвя сборник с документи, разкриващи позицията на българската държава по въпроса за имотите на тракийските бежанци през годините. В Държавна агенция „Архиви“ се работи по проект „Български имоти и имоти на български бежанци от Одринска Тракия и Мала Азия“, знае се, че близо 70 на сто от наследниците са открили документи за имотите си. Това ще улесни нашите

помняне не е малко, но все още спорните въпроси между България и Турция остават невидими за Евросъюза, където отчитат все едно и също - напредък на кандидатурата. За съжаление от последните срещи между Реджеп Ердоган и Бойко Борисов не излезе знак, който да подсказва, че е станало дума за имотите на бежанците. Май ще трябва да се спечелят за делото на тракийци повече европейски държави, първо да привлечат дипломати и журналисти, та светът да научи повече за прокудените с огън и кръв българи от Източна Тракия и за заграбването на техните имоти. За тракийската кауза може да се използва преседател-

Отново в чакалнята!?

експерти в смесената българотурска комисия по спорните въпроси. Председателят на СТАБ Красимир Премиянов предложи на правителството да включи представител на тракийци в комисията. Би било и полезно за работата, а и справедливо. Комисията трябваше да се събере през март в София, но по неизвестни причини това не стана. За голямо съжаление!

Тракийската организация се опитва да привлече интереса на Европа към тракийската кауза. Заради неизпълнените задължения по Ангорския договор от 1925 г. Европейският парламент още през 2008 г. напoмни на Турция за подобри диалога си с България относно правата на собственост на българските тракийски бежанци. На малкото „тракийско лоби“ сред българските евродепутати се дължат опитите да се бие тракийската камбана. Евгени Кирилов и Кристиан Вигенин успяха да вкарат в доклада през март на Европарламента текст, който напoмня на Турция за неизпълнените ѝ договорни задължения и за граничните спорове със съседите ѝ. Това на-

■ Тодор Корув

ството на Кипър в ЕС, страна, най-потърпевша от политиката на Турция. Пък и защо нашите дипломати не се вслушат в гласа на акад. Георги Марков, който ни напoмни, че ние трябва да гържим Турция да има европейско поведение и българската подкрепа за членството ѝ в ЕС не може да бъде без условия. Тези мисли ми идват в главата преди периода на отпуските, ще настъпи голямата политическа и дипломатическа ваканция и нашата тракийска кауза ще бъде оставена отново в чакалнята. Там висим отпадна...

Бежанският заем е със 7% лихва

Договорът за Бежанския заем е подписан на 22 декември 1926 г. след дълги преговори и с посредничеството и при гаранцията на Обществото на народите. Той е отпуснат от няколко британски, италиански, швейцарски, холандски и американски банки и е на стойност 2,4 млн. британски лири и 4,5 млн. американски долара при емисионен курс 92% и лихва от 7%. За да гарантира погасяването на заема, правителството на Андрей Ляпчев залага част от приходите в държавния бюджет: акциза върху спирта, солта, содата, лимонадата и др.

Отпускането на заема е резултат от сложна междуна-

родна политическа комбинация. По онова време Франция настоява загубилите Първата световна война страни да си плащат репарации, докато Великобритания смята, че е в общ интерес тяхната икономика да бъде стабилизирана.

Срещу заема правителството се задължава да предостави 132 000 ха земя за настаняване на бежанците. Това прави създадената специално за целта Главна дирекция за настаняване на бежанците, пряко подчинена на министър-председателя. До закриването си през 1931 година тя работи в тясно сътрудничество със специален представител на ОН, който контролира изразходването

на предвидените средства.

Дотогава над 30 000 бежански семейства (около 220 000 души) са настанени и стопански устроени на 1 милион дка земя. Повече от 1,6 милиарда лева от Бежанския заем са вложени в изграждане на 10 000 нови жилища (т.нар. шаронски къщи), раздаване на семена, добитък и земеделски инвентар, увеличаване на обработваемите площи чрез изкореняване на гори и пресушаване на блатата. Голяма част от средствата (около 350 милиона лева) отиват за строежа на железопътната линия Раковски-Хасково-Маданли, за поправка и разширение на пътната мрежа и за водоснабдяване.

В Кърджали тракийци пазят фолклора си. Повече за дружеството „Д. Маджаров“ на 5 стр.

Вместо поисканите 53

Турция ни върна седем имота

МВнР предлага църковното ни настоятелство в Истанбул за ордени

Преди няколко дни се разбра, че от общо 53 екзархийски имота, които България е поискала от Турция, ще ѝ бъдат върнати едва седем. Въпреки многократните обещания на Анкара да удовлетвори искането ни турската Генерална дирекция по вакъфите взе положително решение единствено за тях. Сред одобрените попада сградата на метоха срещу Желязната църква в Истанбул, едно гробище и няколко парцела в престижните квартали „Шишли“ и „Бешикташ“. Повеќе подробности нашето външно министерство не дава, но пояснява, че след влизане в сила на изменението на Закона за фондациите през 2011 г. са подадени молби и заведени дела по още 11 имота. На 07.06.2012 г. Съветът на фондациите на свое заседание е взел решение за връщане на част от недвижимите имоти на настоятелството. Според предварителната информация

■ четири други имота, по които са заведени дела,

не попадат под действието на новото изменение на Закона за фондациите. Още през лятото на миналата година турското правителство взе решение да върне имотите на християнското, еврейското и на други религиозни малцинства, национализирани през последните 75 години. Тогава председателят на българското църковно настоятелство в Истанбул Васил Лязе съобщи, че то ще предяви иск за връщане на нотариалните актове на няколко десетки имота.

Най-важните от тях са в европейската част на централните квартали на Истанбул – „Таксим“, „Шишли“, „Ортакой“ и „Балаг“. Лязе посочи на първо място българската болница, която е дадена под наем на вестник „Тюркис“, старата екзархия, семинарията и др. в Истанбул, както и няколко български имота в Одрин.

Решението на Генералната дирекция на вакъфите е резултат и от дългогодишните усилия на българското църковно настоятелство, на отличия приятелски

■ Църквата „Св. Стефан“ вече е ремонтирана

■ Метохът скоро може да приюти наша експозиция

диалог между правителствата на България и Турция, както и на новоприетото турско законодателство. Надявам се, че скоро ще има напредък и по останалите открити въпроси на Българската екзархия в Истанбул, коментира външният министър Николай Младенов. Българските екзархийски имоти в Истанбул не са само материална ценност. Те са част от съвременната история на нашия народ, свидетелство за продължителните му усилия за постигане на религиозна и

политическа свобода. В продължение на десетилетия именно в Истанбул е седалището на Българската екзархия, която ние свързваме с

■ епохата на Българското възрождение

и духовния подем, коментира още първият ни дипломат. Надявам се, че ще има скоросен прогрес и по останалите открити въпроси на Българската екзар-

били засягани.

По повод връщането на екзархийските имоти и във връзка с изключителните заслуги за това на българското настоятелство в Истанбул Министерският съвет ще предложи на президента да бъдат наградени с държавно отличие Васил Лязе и Димитри Атанасов, които тази година навършва 85 години, съобщават от външно министерство.

Решението на турското правителство от миналото лято предвиждаше също да бъдат платени компенсации за всеки конфискуван имот, който след това е бил препродаден.

Връщането на тези имоти е ключово изискване на Европейския съюз и беше искано и от правозащитни организации и евродепутати. Срещу Турция бяха заведени серия от съдебни дела в Европейския съд за правата на човека във връзка с извършените в миналото конфискации.

Правим изложба в метоха

От върнатите имоти най-известният и значим несъмнено е метохът. Той се намира срещу Желязната църква „Свети Стефан“ в Истанбул. Строителството му завършва на 23 април 1850 г., около година след освещаването на „Св. Стефан“. Метохът се превръща в люлка на българското духовно и национално възрождане. В сградата е имало приют, редакция, печатница и семинария. През 1857 г. в метоха се открива българско училище „Св. Св. Кирил и Методий“. Там са списвани и печатани над 20 български вестника и спи-

сания. Отпечатана била и „Библия“ на български език. Учредявали се просветителски и търговски дружества. Метохът е представлявал дълга (близо 40 м) триетажна сграда от дялан камък с 25 стаи, всички гледащи към параклиса и залива Златния рог.

Съюзът на тракийските дружества планира да открие специална изложба в сградата, но все още разговорите за това с турската страна предстоят. До края на месеца специална делегация от СТДБ ще постави този въпрос пред местните власти.

Панихида за Костадин Карамитрев

На 10 юни в Хасково бе отбелязана една година от смъртта на почетния председател на Съюза на тракийските дружества в България Костадин Карамитрев. Пред гроба му в родния град се събраха роднини, приятели, членове на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и на СТДБ, за да почетат годишнината и да поднесат свежи цветя. Костадин Карамитрев беше потомък на тракийски род от Беломорска Тракия. Той беше строителен инженер по професия, старши научен сътрудник, доктор на науките.

От 1990 г. бе председател на Съюза на тракийските дружества в България. След промените от 1989 г. Карамитрев бе един от главните инициатори за възрождане на организираното тракийско движение у нас. Целия си живот той посвети на България, а последните 20 години се отдаде изцяло на тракийската кауза, неотделима от българската, като се старееше да разширява общественото признание на СТДБ, за да се чуе гласът на тракийци в България и да се възстановят социалните и имуществените права на тракийските бежанци.

СТДБ планира серия от инициативи, с които да отбележи паметта на Карамитрев. Една от тях е книга, в която неговите приятели и съратници ще съберат своите спомени за времето, прекарано с него.

■ Председателят на хасковското дружество К. Сарджев прочете слово.

Родовете от Македония се сдружиха

Родове от Македония се сдружиха навърх празника Свети дух, за да създадат една нова организация, която да развива и популяризира културно-историческото наследство на българските фамилии от Македония. Председател на новата организация е правнукут на Кузман Шапкарев Марио Кузманов Примджанов, изпълнителен директор на „Национална спортна база“ и председател на Контролния съвет на БОК.

Сред нейните учредители

са внучката на полк. Борис Дрангов, потомката на Григор Пърличев, родственици на войводите Мише Развигоров, Христо Цветков и Миле Попйорданов, както и наследниците на много още известни родове. В сдружението има много научни работници, интелектуалци и стопански деятели. То обещава да работи за сближаването на хората с еднакви корени, които по силата на съдбата и историческите превратности сега са разделени от граници и живеят в Бълга-

рия, Македония или Гърция. Сдружението на родовете от Македония предвижда организирането на родови и землячески срещи, на събори, чествания на исторически дати и събития, както и възстановяване на исторически паметници и паметни плочи. В обръщението си към съмишлениците учредителите на новата организация припомнят думите на апостол Павел: „На всекиму се дава да се прояви у него Духът за обща полза, като разпределя всекиму поотделно, както

си иска... И както тялото е едно, а има много членове и всички членове са едно тяло, тъй и Христос, защото чрез един Дух сме кръстени в едно тяло и всички с един дух сме напоени“. Учредителите се надяват тъкмо този дух на единение и на принадлежност към една общност да привлече към културно-просветната организация още съмишленици. На сайта на организацията има и специален раздел, който помага на роднините да се откриват по-лесно.

Шефове на тракийски дружества на сбирка в столицата

Председатели на тракийските дружества от страната се събраха на 17 юни в централата на СТДБ, за да обсъдят някои от предстоящите задачи пред организацията. Срещата бе водена от председателя на съюза Красимир Премянов. На нея бяха дадени указания как да бъде проведена подписката в подкрепа на Резолюцията на

ЕП от 21 май 2008 г. и поправката в доклада на Комисията по външна политика на ЕП от 1 март 2012 г. Бяха разяснени и някои от условията за организирането на средношколския конкурс за написване на есе на патриотична тема, посветена на 100-годишнината от Балканската война. С председателите на дружества-

та бе съгласувана също така и програмата за честване на 100-годишнините, свързани с историята на СТДБ. Участниците в срещата изслушаха информация за мероприятията, посветени на паметта на К. Карамитрев. Бе представена и новата редакционна политика на вестник „Тракия“ и организация на абонаментната кам-

пания. На своята среща председателите на ТД обсъдиха създаването на единен тематичен календар на дружествата. В дневния ред беше включена също така информация за въвеждането на новите членски карти на съюза. Беше представен и материал за отчетността на дружествата в изпълнение на Устава на СТДБ.

■ Красимир Премянов води съвещанието с председателите на ТД

БОРЯНА БУЖАШКА

историк, бивш председател на
Държавна агенция „Архиви“

Г-жо Бужашка, от известно време работите в архива на външно министерство, свързан с българо-турските отношения. С какво точно разполага той?

- За тези отношения там се пази огромна документация. Има материали както за самите преговори, така и за откритите въпроси между двете страни. Документацията обхваща периода от 1955 г. до наши дни. В една част от нея се разказва и как са протичали преговорите за компенсацията на тракийските бежанци.

-Вие дълги години се занимавате с архивите и познавате преговорите добре. Натъкнахте ли се на нещо, което да ви изненада, на нещо неочаквано?

-Аз познавам документацията в Държавна агенция „Архиви“, която обхваща предишния голям период - от Освобождението до 1950 г. Прави впечатление колко трудно се водят тези преговори, както и невъзможността на българските дипломати да поддържат постоянна позиция по въпроса за тракийските бежанци. Трудностите са от всякакъв характер, но след Втората световна война основната е предизвикана от блоковото противопоставяне между НАТО и Варшавския договор, съответно Турция и България. Има години, в които изобщо не е имало такива преговори. Тогава постоянно се е поставял въпросът за възможността български граждани от турски произход да се изселват свободно в Турция. Няколко пъти се отваря и затваря границата и това допълнително изостря отношенията между двете страни и прави невъзможно поставянето на искането за компенсация на бежанците от Източна Тракия. Известен пробив става по времето на министър Иван Башев - тогава българската позиция като че ли става по-ясна и активна. Голям проблем обаче си остава невъзможността да се изчисли точно стойността на имотите им, колко са те, за да може да се представи някаква по-точна сметка пред турската страна.

-Защо това се оказва толкова трудно?

-Защото тези хора са бягали, насилствено са изселвани и последното нещо, за което тогава са се сещали, е да си вземат документите за собственост. Малко по-късно по договор една част от бежанците са могли да се върнат по родните места, но те не са го направили, защото са се страхували за живота си. През тези години

работи българо-турска смесена комисия, която заради турската страна дълго време протача преговорите за обезщетяване и изясняване положението на бежанците. Така след време те на практика губят своите права за връщане и за продажба на имотите си. След това вече подписаният Ангорски договор категорично постановява, че след 1912 г. до 1926 г. никой няма право да се връща, а българската страна не може да иска обезщетяване. Макар че правната рамка на този договор би могла да бъде оспорвана. В момента има юристи, които работят по този въпрос. Те смятат, че българската страна може да оспорва някои от клаузите на Ангорския договор точно в частта за обезщетяване на бежанците. Но това е въпрос пак на трудни и мъчителни

переговори.

-Поначало дипломатията е винаги нещо скрито, за което хората знаят малко. Вие натъкнахте ли се на неща, за които обществото не се е и досещало през тези години?

-Дипломатията наистина е нещо скрито. Затова бих говорила за неща по-далеч във времето, а не за съвре-

Да използваме всички средства да поставим въпроса за имотите

менни преговори, тъй като в момента има добър климат между двете страни, има проявено желание да се решават конфликтните въпроси и ние трябва да се възползваме от това. И затова е по-добре да оставим дипломатите да си свършат работата. От 2008-а всяка година текат преговори между българската и турската страна, на които става дума и за обезщетенията.

Агенция „Архиви“ продължава започнатата през 2008 г. обработка на доку-

ментите за собственост, има и специална софтуерна програма, издирват се най-различни документи. Най-важното е хората да имат документи за собственост, т.нар. тапии, които турската страна би приела. Но аз винаги съм казвала, че освен подобни тапии има много други документи, които също биха могли да обосноват претенциите на наследниците. Например, застрахователни полици или документи, които България е изпратила до ООН и които са приети като основание да ѝ бъде отпуснат т.нар. бежански заем. Но ние говорим само за имотите на тракийските бежанци. Не говорим за екзархийските имоти, защото това пак е друга тема.

-Там имаме ли ако не пробив, поне стъпки напред?

-Да, доколкото са издирени в голямата си част документите за собственост. Там проблемът обаче е, че българската страна е допускала грешки за декларирането на тези имоти през годините. Постепенно голяма част от тях са загубени, те са овладени от хора или институции. Всъщност турската страна приема много малка част от екзархийските имоти за български. Но го

прави добронамерено, защото от чисто юридическа гледна точка ние сме допуснали големи грешки. За тази наша позиция навремето има обяснение. Когато след двете световни войни се разбира, че България няма полезен ход и окончателно е загубила Източна и Западна Тракия и че те са обезбългарени, нашата страна започва да смята, че няма смисъл да се борим за екзархийските имоти, защото там вече няма българи. А битката за тях изисква големи инвестиции от българската държава. Затова и този въпрос е много сложен - той е и демографски, и политически, и национален...

Но днес основното е, че държавата ни дължи по-голямо внимание на бежанците от Източна Тракия. От

Българските институции да положат повече усилия

морална гледна точка българските институции трябва да положат всички усилия, за да могат бежанците поне в някаква степен да бъдат

компенсирани. Защото ако говорим за български национален въпрос, като че ли най-трагичната страница е тази за тракийските бежанци.

-Вашите проучвания в архива на МвНР ще излязат в отделна книга. Какво друго планира да направи комисията за обезщетенията на бежанците към СТДБ, на която сте член?

-Ние взехме решение в книгата да се публикува хронология как са вървели преговорите между двете страни, като се върнем още след Освобождението. Ще ги представим такива, каквито са били, защото много хора не могат да си обяснят и да разберат защо българската страна не може да пробие в тях. Ще бъде много полезно, тъй като не всеки има възможност да чете в архивите - това е въпрос на време, на издирване и дори на професионално око. Затова решихме да направим архив в Съюза на тракийските дружества, за да се познаят документите. Книгата би помогнала и на професионални историци, а и на тези, които водят преговорите. Защото те също нямат възможност да изчетат хилядите страници в архива. Второто според мен е, че трябва малко повече да общуваме с офи-

Сега на ход са нашите дипломати

циалните държавни власти, които са оторизирани да водят подобни преговори. И да се помисли как добронамерено, без да се притиска Турция, да се използват всички средства с искане за поставянето на този въпрос. Повечето наследници на бежанците вероятно не знаят, че освен техния въпрос в българо-турските преговори съществуват и много други открити въпроси, които в момента се разглеждат в пакет. И трябва да се направи много добър баланс между едните и другите. Но това вече е работа на дипломатията. Мисля, че ще е добре да потърсим съдействие и от Комисията по външна политика в парламента, с която да работим синхронно. Защото ми се струва, че те също биха се интересували от дейността на тракийските дружества.

Документацията е велико нещо, тя носи информация, която не може да бъде оспорена. И когато е събрана на едно място, и политици, и дипломати ще бъдат по-спокойни, че защитават кауза, която си струва да бъде защитавана.

Документите не могат да се оспорват

СИНЪТ НА СКУЛПТОРА АСЕН ПЕЙКОВ – РОДОЛФО, ПРЕД В. „ТРАКИЯ“

■ Родолфо и Милен Люцканов от СТДБ

■ Министър Вежди Рашидов и синът на скулптора Родолфо Пейков пред неговата творба в двора на посолството ни

Основното летище на Рим носи името на Леонардо да Винчи и както си е редно, пред входа му е поставена 9-метрова бронзова статуя на гениалния художник, архитект и мислител. Но малцина българи, стъпили на Фиумичино, знаят, че импозантната фигура е дело на наш сънародник - Асен Пейков. И днес той все още е по-известен в Италия, отколкото в родината си.

Едната ръка на бронзовия Леонардо сочи небето, а в другата, отворена и протегната напред, държи макет на своето изобретение - първата спиралообразна летателна машина. Статуята е направена от Асен Пейков през 1957 г., но спира за вечни времена върху триметров пиедестал три години по-късно, тържествено открита от тогавашния президент на Италия Джовани Гронки.

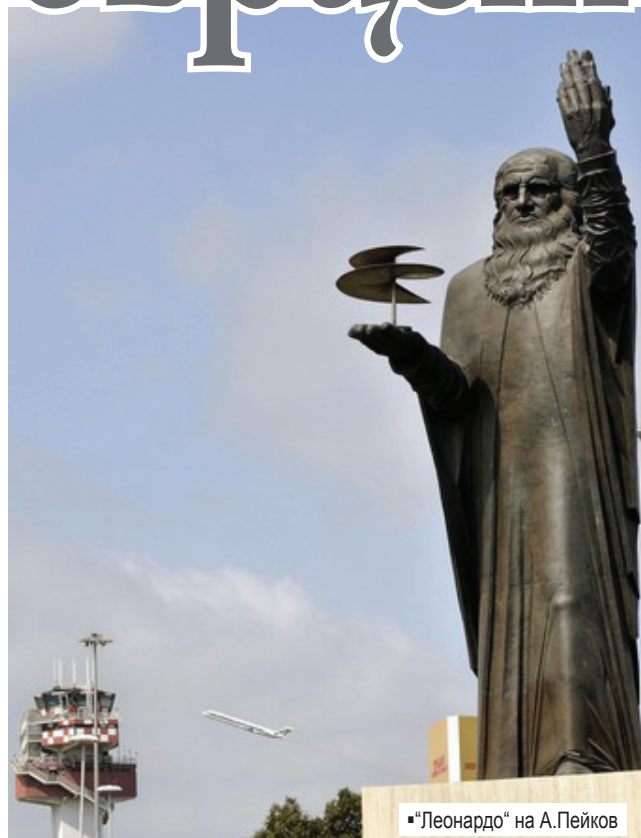
Преди няколко години монументът е реставриран благодарение на филма по книгата на Дан Браун „Шифърът на Леонардо“. Рекламните панели на кинолентата са обгърнали фигурата за няколко месеца, а парите от рекламната отиват за отстраняване на щетите, които времето и природата са нанесли върху скулптурата.

Със сина на големия български творец Родолфо Пейков се срещнахме в Рим, когато наша делегация от СТДБ отиде да почете паметта на Капитан Петко Войвода и да поднесе пред бюста му в Алеята на гарибалдийци венец от признателните тракийци.

Баща ми се запознава с майка ми при пристигането си в Италия през октомври 1938 г., разказва Родолфо на чаша кафе в едно от уютните италиански кафенета. Посвещение, написано собствено ръчно върху гипсовия бюст на майка ми, сочи датата 24 декември 1938 г., а девет месеца по-късно съм се родил и аз, разказва той.

Днес в италианската столица, близо до Колизеума,

Един българин в сърцето на Италия

■ „Леонардо“ на А. Пейков

се намира малко площадче, кръстено на негово име. В известното и най-старо кафене „Греко“ на ул. „Кондоти“ пък, където се събират интелектуалците на Рим, е поставена бронзова плоча - свидетелство за приноса на този прочут българин.

Съдбата на Асен Пейков е увлекателна почти като роман. Той се ражда през 1908 г. в семейството на севлиевеца Никола Пейков и Невенка, с която се запознава в Париж, където учи инженерство. Около този първи брак на Никола има мистерия. Младото

момиче е пианистка и дъщеря на Ибрахим паша, губернатор на Родос от 1874 до 1877 г., но подробностите около рода й не са много ясни. Родолфо е кръстил една от дъщерите си на нейно име. Невенка обаче умира едва на 27 г., като оставя три невръстни деца - Асен, Илия и Надя. За да се справи с отглеждането им, Никола се жени повторно за своята съгражданка Точка Иванова. Децата по-късно са разказвали, че Никола е бил депутат в парламента, член на земеделската партия на Стамболийски. След убий-

ството на лидера в страната започват гонения и терор над привържениците му и Никола също е една от жертвите. Точните факти около смъртта му също не се знаят. Предполага се, че е бил отровен. Децата остават на грижите на мащехата, която се грижи още за едно дете от първия си брак и едно природено от Никола. Шестнадесетгодишен, Асен забягва на морето и четири години се изхранва като рибар. В свободното си време с още четирима другари списва вестник „Мисъл“. Скоро групата е разкрита, но докато приятелите му успяват да забегнат в Русия, Асен е тикнат в затвора. След 8 месеца е освободен и заминава за София, където, бездомен и безработен, гладува като куче. Пред Нанни Канези в 1963 г. Асен разказва: „Ядях само когато се случваше да насяка дърва или да спечеля някоя пара. Една нощ от студ и глад ми се присъни кама, която бях видял при един адвокат. На следващия ден я откраднах и я забих в сърцето си.“ Но му е писано да оцелее. Ранен, в тежко състояние го намира пазачът на дъскорезницата, където преспива. Лекува го цели три месеца, докато го изправи на крака.

После случайността вади бъдещия талантив скулптор от депресията и отчаянието. При среща в ателието на познат керамик той поема в ръцете си глина и внезапно открива, че му е съдено да се занимава с изкуство. Решаваща за съдбата му обаче се оказва срещата с Андрей Николов, който по онова време е най-известният български скулптор. Той му дава уроци и Асен завършва с отличие Художествената академия. През 1938 г. пристига в Рим и остава във Вечния град завинаги.

В ателието си на виа „Маргута“ 54, където се установява, Пейков създава 16 големи паметника и барелефи, както и 1300 портрета. Освен статуята на Леонардо той прави и тази на Минерва пред университета в Бари. В ателието му се ражда и - реализирана по-късно от порцелан - статуята

на Ава Гарднър, чийто оригинал се озовава във вилата на Франк Синатра в Бевърли Хилс. От ревност обаче съпругата му го принуждава да я скрие в килер.

Пейков извайва и скулптурите на Кенеди, на папа Павел VI, на Джина Лолобриджиджа, на колегите си художници Де Кирико, Бонтемпели, Савинио. Всъщност огледало в ателието го разделя от пространството, в което твори брат му - самоукият художник Илия Пейков. Италианският писател и издател Нанни Канези сравнява Асен с Шилер и Байрон, намирайки в него нещо загадъчно, мистично и една мъдрост, присъща на човек от миналите епохи.

През 1962 г. художникът си построява малка дървена къ-

щичка на брега на морето край Фиумичино, но внезапна буря унищожава всички творби, създадени там от Асен. Сред тях е и 7-метрова фигура на жена, за която София Лорен обичала да казва, че е нейно изображение. Пейков прави също бюстове на актрисата Силвана Мангано, на режисьора Федерико Фелини и др.

Но името на маестро то продължава и днес да се свързва с артистичните среди. През 1971 г. той прави бронзова статуетка „Роза за симпатичност“, скоято се награждават хора със заслуги през годината. Този приз са получавали Алберто Сорди, Рита Монтегалчини, Пиерпаоло Пазолини, Леонардо Шаша и др. Тя продължава да се връчва и днес.

Родолфо Пейков:

Статуите стоят заключени

Г-н Пейков, достатъчно добре ли е позната семейната ви история в България, знаят ли българите за баща ви?

- Мисля, че сега вече е позната, защото през 2008 г. имаше честване на 100-годишнината от рождението на баща ми, имаше празненства и изложби в Севлиево и в София, дори художествената галерия в Севлиево бе прекръстена „Асен и Илия Пейкови“.

Мисля, че хората познават достатъчно добре баща ми - той е по-известният от двамата, Илия - не толкова. На Асен дори вече е наречена улица в столичния квартал „Изток“.

Вне поддържате ли връзка с България?

- Да. Аз членувам в една неправителствена организация, базирана в София, която се бори срещу наркотиците и тероризма. Близо 30 години работих за американското правителство, за DEA - това е моята специалност.

През юни ще направя презентация по темата в Италия за латиноамериканския институт. После ще имам представяне и в София.

В момента къде можем да видим произведения на вашия баща и на чичо ви?

- Сега не е възможно да се видят статуите, защото са заключени в частен имот. Студиото на баща ми е съхранено, както си беше, но проблемът е, че то беше под наем и преди няколко години собствениците си го взеха. Статуите са там, но са недостъпни. Надявам се да намеря някакво решение в близките години, за да ги пренеса в България.

Става дума за 225 творби, включително статуи. Има статуя на Ава Гарднър например, направена през 1954-а.

Намирате ли връзка между двете култури - българската и италианската? Може ли да продължи този контакт?

- Това зависи от България. Аз съм готов да направя, каквото поискате. Италианците не са твърде заинтересувани, защото имат много неща, за които да се притесняват. Никой няма достатъчно пари в момента, за да инвестира в култура и изкуство.

■ Скулпторът и неговият модел София Лорен

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ КЪРДЖАЛИЙСКОТО ДРУЖЕСТВО „ДИМИТЪР МАДЖАРОВ“

Да стигнем до всеки потомък на тракийските българи

Изключително важна и народополезна е цялата история на тракийското дружество „Д. Маджаров“ в гр. Кърджали. Като център на тракийската организация в Източните Родопи наред с другите родопски дружества то държи здраво за опазването на българщината и на тракийската памет. Сила и воля, задължение и отговорност ни дава и обстоителството, че работим в земя, свързана най-тесно с историята на тракийци.

В Източните Родопи може да се разбере цялата истина за страданията и патриотизма на тракийските българи. Тук са пътеките на войводите Димитър Маджаров, Руси Славов, Таньо Николов, Стоян Терзиев и много други. Тук е земята на Капитан Петко Войвода. Оттук са минали прогонените българи от Беломорска Тракия в тъжни и мрачни колонии към България. В Източните Родопи са местата на трагично загиналите от Беломорието. Затова и тук се провеждат националните събори на тракийската памет в Маджарово, Аврен и единственият детски събор в Мемориален комплекс „Илиева нива“.

По вяра и етнос в региона живее различно население. Струпването на прогонените тракийци води до създаването на първото тракийско дружество през 1920 г. с първоначално записани 208 членове. Както навсякъде, така и в Кърджали дружеството се именува Културно благотворително дружество „Тракия“. Първи председател е войводата Стоян Тонев Терзиев, подпредседател Бекир Садък и секретар Спиро Трингов. Целта на дружеството е „да се организира дошлото българско население в Кърджалийско,

■ да се подкрепи неговият дух

и да се удържи будно съзнанието му“. Удивителна е тази цел, но е и обективна и нужна. И днес тракийско дружество „Д. Маджаров“ работи за нея, като си поставя и нови задачи: създаване на още дружества, отпразнуване на паметни дати, герои и личности от тракийското националноосвободително движение, провеждане на национални и местни тракийски събори и много други.

Вече са създадени и дружества в селищата с родопски българи, като гр. Златоград, с. Аврен, с. Дрангово, с. Кирково, с. Тихомир, с. Горни юрци, с. Черничево, с. Припек и други. Съдействието оказат и по-старите дружества с изявена програмна дейност, като това в

■ Малките танцьори от състав „Тракийче“ при ТД „Д. Маджаров“ в Кърджали празнуват Деня на Тракия.

■ Съставът за автентичен фолклор от с. Припек чества Деня на Тракия пред паметника на одринци в София.

■ Младежите от тракийското младежко дружество изнасят концерт в Златоград.

Момчилград и Крумовград. След 1920 г. и след създаването на дружеството в гр. Кърджали се раждат за четири години още девет дружества в български и смесени селища в Източните Родопи. Положително влияние за авторитета на дружеството оказва и това, че дългогодишни председатели са били войводите Стоян Терзиев, Димитър Маджаров, Никола Спиров, Датко Николчев, Атанас Василев, Димитър Славков и др. Всички дружества си

имат свои програмни календари за чествания и дейности, имат своя културно-просветна автономия, която е в унисон с програмата и плана на централното дружество в Кърджали.

Особено голямо влияние придоби

■ Националният юнски тракийски събор,

който се провежда ежегодно в бухалия в зеленина парк „Простор“ в областния град. На събора много гости

от цялата страна участват със свои музикални програми. На него посрещаме хора от Асеновград, Казанлък, Хасково, Стара Загора, Априлци и др. Участват състави и солисти от цялата област Кърджали. Малки и големи пеят и танцуват, музиканти се надсвирват. Постоянна наша задача е и участието на дружествата от областта с детски състави на детския празник на Мемориален комплекс „Илиева нива“. Важно мероприятие в региона е организирането и провеждането от Националния тракийски женски съюз, Тракийско дружество „Д. Маджаров“ в Кърджали и кметство Аврен на Националния възпоменателен събор в с. Аврен, община Крумовград, в памет на избитите жени и деца, бягащи от с. Манастир, Беломорска Тракия. Съборът има своя авторитет и привлича гости от цялата страна. Председател на тракийското дружество в с. Аврен е самият кмет Димитър Антонов. Постоянни гости са и шефовете на община Крумовград. Състави от цялата страна се извяват на две сцени. На този събор ни води тракийската памет. В Аврен нашият тракийски девиз „Не забравяйте, но не

отмъщавайте“ се превръща в поведение. Тук почитаме паметта на загиналите жени и деца, но и се радваме на свободата си.

Както може да се очаква, център в изявите на дружеството е и отбелязването на Деня на Тракия. Дружеството обаче избра по-въздействаща форма за неговото празнуване. Той се чества изнесено по места – в Крумовград, Момчилград, Златоград и в областния център Кърджали.

Тази година празникът бе отбелязан тържествено и в Златоград. Откриването направи зам.-кметът на града. Слово произнесе инж. Яни Янев – председател на дружество „Д. Маджаров“ в гр. Кърджали. В програмата се включиха съставите към местното дружество и от градовете Кърджали и Момчилград.

Трудно е да се изброят всички направления, по които работим, за да достигнем до всеки потомък на тракийските българи и да проучим и съхраним тракийската памет. Около Нова година се пресъздават ритуалите коледуване и сурвакане. Активно участваме при честванията на великденските празници. В този смисъл работят и Тракийският младежки съюз в гр. Кърджали, Народно читалище „Родопски фар“ в кв. „Гледка“, създадено през 1936 г. и Народно читалище „Тракия-2009“. Към дружествата и читалищата в региона са създадени певчески и танцови състави за автентичен фолклор в т. ч. - младежки танцов състав към Тракийския младежки съюз, детски танцов състав „Тракийче“ към ТД „Д. Маджаров“, тракийски детски танцов състав към ТД в Кирково, певчески състав „Беломорка“ към „Тракия-2009“, Детски танцов състав към „Родопски фар“ и др.

■ Шествие в Момчилград на дружества от Кърджали, Крумовград, Момчилград, Припек, Аврен, Горно юрци и др.

ЕНЮ ДИМИТРОВ

В дните преди и след празника на българската култура приключи „турско-катарската сага“, разиграна на наша сцена и с наше - макар и формално - участие.

Турция проведе блестящо подготвена отпреди геополитическа атака. Тя придаде на лансираните по време на тристранните разговори проекти за скоростен път Русе-Свиленград и на язовира на р.Тунджа форма едва ли не на много желани и изгодни за нас инициативи. Подхвърли ни примамката за катарския газ и си поиска най-апетитната част от приетата още преди 30 години наша Единна транспортна система — пътя Русе-Маказа. Тази част засяга и много други страни и има още по-стара история и не по-малко значимо бъдеще като алтернатива на Протоците. Отрицателните последиствия от реализирането на тези проекти в предлаганите от Турция варианти са до такава степен значими, че оправдават наименованието на прохода - „Хаинбоаз“, през който трябва да премине скоростният път.

Би било оправдано то и така да си остане, ако те се реализират. И на турски, и на арабски то означава „предавателският проход“. Излишно е да напомняме, че този път е съчетание на части от европейския коридор №9, който и така ще се строи и води до егейските гръцки пристанища и магистрала „Марица“ (част от европейски коридор №4).

Не е ли логично това, тъй като ние и сега не можем да усвояваме европейските фондове. Магистрала „Марица“ веднъж бе използвана в лансирана от Турция подвеждаща сделка - „инфраструктура срещу покупка на ток“, в съчетание с проекта „Горна Арда“. Нейната скрита цел беше Турция да получи безплатно регулираните води на тази река, която има стратегическо значение за нашата енергосистема. Сделката се оказа полезно-неуспешна, но ние трябваше

■ да платим неустойки заради безумието на Иван Костов

Разбира се, те незабелязано бяха платени в разходната част на „Цанков камък“.

Освен намерението на Турция да избегне плащане-

Мераците на Турция и нашите интереси

то за нейния ТИР транспорт през България за дълъг период от време - 35 години, тя цели да използва по същия начин и трансевропейската водна магистрала Рейн-Майн-Дунав. Тя трябва да бъде наш, а не нейн приоритет, който не бива да отстъпваме с лека ръка. Такава отстъпка вече е много висока цена за „приятелското“ потупване по рамо и яловата идея за катарския газ. Думите на катарския премиер Ал Тани, че „Турция е ключ към Близкия изток и към Западна Европа, а България е продължение на това“, са само отчасти верни. Всъщност България е „ключът“ не само към Близкия изток, но и към Далечния изток, в това число и към Китай. Чрез комбинирани превози ние можем най-малкото през три дестинации да достигнем до тази важна далекоизточна страна. Точно тази роля — на мост за три

континента, Турция иска да ни отнеме, приспивайки ни. Покрай другото - това означава ние сами да се превърнем от морска в крайбрежна държава, и то трайно.

Освен геополитически ущърб можем да понесем и преки финансови и икономически загуби. Не само защото нашите граждани ще трябва да плащат наравно с турските, за да формират възвращаемост на концесионните такси. Този път ще отклони значителен товаропоток от строящите се в момента магистрала. Мостът през Видин-Калафат по коридор №4 остава непокрит и необезпечен с товари, а това означава, че ще се затрудни и възвращаемостта на тези важни инфраструктурни проекти. Налага се изводът, че

■ прогаваме геополитическия си потенциал

и икономическите изгоди от наши алтернативни сегашни и бъдещи проекти наедно и на зелено. По същия начин стоят нещата

за отдаване на концесии на строителството на язовири, за които се учредяват дори проектни компании без ясни разчети каква ни е изгодата.

Фрапиращо най-неизгоден е проектираният язовир на р. Тунджа, който още преди 30 години е проучван щателно и оценен като неизгоден за нас. Трябва да се помни, че отстъпването на строителство на изравнителни на наша територия на друга - която и да е било - страна с цел тя да ги използва е равносилно на отстъпване на територия. Това бе заявено на Турция още преди 1989 г., и то в най-добрите години на българо-турските отношения, когато България бе все още уважавана страна. Турция никога не би направила това. Язовирите на реките Тигър и Ефрат - 17 на брой, са красноречив пример. Тя не би построила и язовир на р.Тунджа на предвиденото засега място, ако тази река е нейна. Територията на България не е изоставен полски имот, за да я даваме на изполища. А Ангорският договор и Конвенцията към него, въпреки, забраняват и това.

Статията препечатвана с малки съкращения от агенция БГНЕС.

Заглавието е на редакцията.

Карта ни праща при комшиите

Карта на Турция, която обхваща обширни територии от съседни държави, включително и от България, е включена в компактдиск за обучение в турските училища. Учениците в Истанбул са получили пособията, от които става ясно, че територията на Турция включва цяла Армения, някои региони на Ирак, райони на България, гръцката част на остров Кипър и райони на Грузия. Дискът е изготвен в рамките на национална образователна програма на министерството на образованието в Анкара.

Тя предвижда да се раздават безплатни учебни материали и се организират специални открити уроци за децата и техните родители, съобщава турският в. „Милиет“.

Вицепремиерът на Турция Бюлент Арьнч при посещението си в Тбилиси миналата седмица е заявил, че е „недопустимо подобни материали да се отпечатват“, и е поискал да му бъде предоставена информация по този въпрос. Арьнч за първи път чувал за инцидента, но бил сигурен, че това е

само грешка.

От министерството на образованието на Турция са заявили, че са шокирани от случилото се и са поднесли официални извинения. Представителите на ведомството са се извинили за разпространението на материалите и са заявили, че не знаят как са се появили. Турция няма териториални претенции към съседни държави, обявя говорителят на външно министерство Весела Чернева по повод публикацията. Посланикът на Турция в София Исмаил Арамаз

е уверил министъра на външните работи Николай Младенов, че Турция никога не е имала и няма териториални претенции спрямо България и своите съседи. Това обяви пресцентърът на ведомството.

Посланик Арамаз още веднъж информира българския външен министър, че компактдискът с въпросната карта, изготвен в рамките на местна образователна програма в Истанбул през 2009 г., е бил изтеглен още на същата дата, на която е било установена грешката.

Гърците опразват банките

Гърците масово теглят парите си от банките, предаде CNBC. Според информация на банкери от банковата система на Гърция ежедневно се изтеглят около 800 млн. евро (1 млрд. долара). Същевременно гърците се запасяват с храна, като купуват тестени изделия и консерви заради опасенията, че страната им ще се откаже от еврото и ще се върне към драхмата.

Резултатите от социологическите проучвания допълнително подхранват

напрежението около бъдещето на Гърция в еврозоната. Седмици преди изборите консервативната партия Нова демокрация, която подкрепя мерките за икономии, и крайнолявата коалиция СИРИЗА, която иска да отхвърли пестенето и спасителната програма, имаха много близки резултати. Но макар и с малко, Нова демокрация спечели изборите.

Европейският съюз и Международният валутен фонд нееднократно преду-

предиха Гърция, че трябва да се придържа към условията, договорени с международните кредитори. В противен случай средствата за Атина ще бъдат орязани в момент, в който държавната хазна е тотално опразнена.

Последните данни на Гръцката централна банка показват, че за последните две години депозитите в гръцките банки са се свили с около 17%, или с 35.4 млрд. евро, като в края на април са били под 166 млрд. евро.

Най-доброто от тракийската кухня

Русенки събират старите бабини рецепти

Дамите от русенското дружество „Тракия“ се обръщат към тракийците в страната с предложение да съберем на едно място всички рецепти, които нашите баби и майки все още помнят. Те вече направиха една вечер на тракийската кухня и записаха рецептите, които все още се готвят в техните семейства. Всеки от читателите на в. „Тракия“ може да ги опита, за да даде оценка дали са сполучливи. В няколко поредния броя ще ви предложим част от сборката на русенските тракийки. Това ще ви помогне да допълните своите кулинарни умения. Но в същото време, ако и вие пазите подобни стари рецепти,

можете да ги изпратите до редакцията, за да ги съберем накрая в един сборник. Ако успеем да го направим, тогава ще му мислим и ще търсим спонсор, който да помогне за издаването му. Според председателката на ТД „Тракия“ Геновева Божкова това едва ли ще е толкова трудно. И така, дами, желаем успех в готвенето. Впрочем, то отдавна не е само женска работа, така че всички могат

да се включат.

ПИТА „МАСЛЕНИЦА“

Продукти: брашно – 800 гр., свинска мас – 200 гр, 1 ч. ч. хладка вода, 1 яйце, мая, сол.

Приготвяне: разтопява се свинската мас, замесва се средно меко тесто, разделя се на 8 топки, потапят се в разтопената мас, разстилат се една върху друга в тава, сгъват се като плик, обръщат се и се режат на триъгълници. Остава се да втаса.

Намазва се с яйце. Пече се в умерена фурна.

ПИЛЕ С БУЛГУР

Продукти: едно пиле, 1 ч.ч. булгур, 1 глава лук, 1 морков, чер пипер, олио, сол.

Приготвяне: булгурът се накисва 20 мин., изпържва се месото, в същата мазнина се задушават лукът и морковът, прибавя се накиснатия булгур, всички продукти се варят с 3 ч.ч. вода до омекване на булгура.

СЛАДКА КАША С МАДЖУН

Продукти: 6 с. л. брашно, 5-6 с. л. олио, маджун.

Приготвяне: брашното се запържва до зачервяване в олиото, приготвя се сироп от маджун с малко вода и се оставя да изстине, налива се в брашното и непрекъснато се бърка, докато се отлепи от дъното на съда. Оформят се топки с лъжичка.

НЕДКА ГОСПОДИНОВА

На 28 май в късния следобед деца и родители се събраха в Перник на вече традиционния Празник на тракийското дете. Той се провежда ежегодно от създаването на тракийското дружество „Капитан Петко Войвода“ в града на 15 април 2003 г. Тазгодишният ден бе десети, юбилеен.

Силните земетресения на 22 и 23 май и продължаващите доскоро вторични трусове тази година понамалиха броя на участниците. Много тракийци си взеха отпуск и възползвайки се от четирите почивни дни за 24 май, заминаха за своите родни места в равна Тракия. В последните години известно влияние оказват и зелените училища, които също се организират по това време. Но повечето семейства на тракийци бяха достатъчно смели и отто-

ТРУСОВЕТЕ НЕ ОСУЕТИХА ПРАЗНИКА

ворни, за да останат в Перник и с голямо желание и нетърпение очакваха празника. Под звуците на любими детски и тракийски песни залата постепенно се изпълни с деца и техните родители, баби, дядовци, дори прабаби.

Първо те разгледаха красивата изложба на детски рисунки, като всяко хлапе искаше да види своята творба и да я сравни с останалите. Още тук най-често се чуваше обещанието догодина рисунките да бъдат повече и по-

хубави. След това председателката на комисията за работа с жените и децата Стаменка Велинова поздрави присъстващите и програмата започна. Тя бе много разнообразна и беше подготвена под ръководството на прекрасната учителка Магдалина Николова, секретар на комисията. Стилиан Николов декламира с много чувство стихотворение, посветено на нашия патрон. След него се редуваха песни и стихове от различни съвременни поети. Всички невръстни участници бяха наградени с детски игри и любими играчки. Управителният съвет на дружеството зарадва децата и с почерпка. След това се изви хорото, след него и тракийската ръченица, без които не минава никой празник.

МИХАИЛ МИХАЙЛОВ

Създаването на четири нови или възобновени дружества отчетоха сливенските тракийци на събрание, проведено на 31 май. Ръководството на дружество „Лазар Маджаров“ в града пое функциите си в началото на 2011 г. Председателят Кирил Киряков очерта няколко направления, по които е работила организацията, като едно от най-съществените според него е укрепването на съществуващите дружества в Сливенска област и създаването на нови. Той отчете, че е възобновена дейността на тракийските организации в Чинтулово, където дружеството носи името на войводата Руси Славов и обединява 20 членове, в с. Жельо войвода - със 17 членове, в сливения кв. „Речица“ - 21 членове. Най-новото от тях, създадено в началото на тази година, е в Червенаково - с 43-ма членове. Дружеството „Георги Кондолов“ в Старо село има 45 членове. Сега от „Лазар Маджаров“ работят за възобновяване на тракийските организа-

ЧЕТИРИ НОВИ ДРУЖЕСТВА ОТЧЕТОХА В СЛИВЕН

ции в Нова Загора, село Младово и други.

През отчетния период сливенските тракийци се сдобиха със своя клубна база след близо 20 години усилия. Бе изграден изцяло с дарения на сливенските тракийци православният храм „Св. Борис Покръстител“ и бе предоставен на Сливенската света митрополия. В плановете на дружество „Лазар Маджаров“ е записано: да продължи благоустрояването на района около храма, където да се създаде мемориал за поклонение. Тракийци участваха и в много родови срещи, събори и фестивали.

Намеренията на сливенските тракийци са да продължат все така активно своята културна и общественополезна дейност.

По обратния път на дедите

Тази година от 5 до 8 юли отново ще се проведе пътуването, наречено „По обратния път на дедите ни“ в Гърция и Турция. Всички, които искат да видят къде са живели техните предци, преди да бъдат насилствено изгонени от родните си места, могат да се присъединят. Пътуването ще трае четири дни с три нощувки и три закуски, а маршрутът е: Гърция, Софлу, Бунархисар, Доган Хисар, Фере, Шехенлар, Дедеагач. В Турция - Кешан, Узункюприя (Чопкьой, Търново, Ерменикьой, Еникьой), Кешан (Булгаркьой, Теслим, Ейлягюню, Лизгар), Истанбул, Лозенград, Одрин, селата Узгач Ахъркьой. Маршрутът по селата е в зависимост от родните места на някогашните бежанци от Беломорска и Одринска Тракия.

Ако искате да се включите в пътуването, трябва да потвърдите участието си до 20.06.2012 г., а до 25.06.2012 г. да преведете по сметка:

ЦКБ АД (CECBVBSF)
IBAN: BG70CECBV7901003467900 – Разплащателни (текущи)

БОЖАНА ПЕТРОВА БОГДАНОВА

общата стойност в размер на 230.00 лв. или да внесете в брой общата стойност в размер на 230.00 лв., като за внесената сума в брой ще получите документ. Повече подробности от Божана Богданова: ул. „Раковски“ № 99 от 8.30 до 17.30 ч., ул. „Кешан“ № 3, ап. 18, ет. 6 след 18.00 ч. Тел. 02/980 45 02 и 02/943 59 41, моб. 0895 675 461 и 0886201574. Или от Росица Тошева, Сливен, пл. „Хаджи Димитър“ № 2, Съдебна палата, Служба по вписванията. Тел. 044/62 35 30, моб. 0887 393 662.

Тракийци на конференция в Русия

На 17-18 май 2012 г. в Санкт-Петербургския хуманитарен университет на профсъюзите се проведе XII Международни лихачовски четения, в които взеха участие и членове на СТДБ. Това е ежегодна международна конференция под егидата на руския президент, посветена на големия руски мислител и приятел на българския народ Дмитрий Лихачов. Темата на конференцията беше „Диалог на културите в условията на глобализация“ и в организационния й комитет бе включен и директорът на Тракийския научен институт проф. Васил Проданов. В българската група бяха още проф. Светла Тошкова, член на УС на Тракийския научен институт, и бившият вицепрезидент Ангел Марин. Проф. Проданов взе участие в пленарното заседание, където в дискусиата се включиха някои от най-известните учени в Европа. Темата на докладта му бе „Как да преодолеем кризата на мултикултурализма“.

Откриват „Българиада 2012 г.“

На 20 юни сутринта в столичната зала на Федерацията на независимите синдикати в строителството ще бъде открита „Българиада 2012 г.“. Проявата е утвърдена като традиционни Дни на организациите на българите по света. Тя ще продължи до 25 юни и включва заседания, посветени на различни теми, концерти и посещения на исторически забележителности. Дните на нашите сънародници по света са инициатива на „Организация на обединените българи“.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: ИПК „Родина“

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Коруев; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА, отговорен секретар: Васил ЖЕЧЕВ; e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Бойка БОРАДЖИЕВА (Пловдив) - 032/67 35 18; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

ДИМИТРИНКА СМОЛЕВА

Група от софийското тракийско дружество решихме да предприемем екскурзия до Източните Родопи и Беломорието. Макар само за няколко дни, искахме да видим колкото може повече паметни места, свързани с нашата история. Първата ни спирка беше манастирът „Успение на св. Богородица“ в кърджалийския квартал „Гледка“. Разгледахме църквата, строена през 1912 г. от тракийски бежанци от Беломорска Тракия. Запалихме свещи и бяхме очаровани от този райски кът, потънал в зеленина. Декоративни дървета и храсти, цъфнали рози и безброй саксии с разноцветно мушката сякаш допълват иконописната украса на стените на обителта. Тук отец Боян Саръев върши самоотвержено своето свято апостолско дело в осеяния с джамии край, за да го бъде православието, за да я бъде България.

В края на деня посетихме внушителния археологически комплекс в местността Каменна глава край с. Татул, Момчилградско. Там е разкрито светилище, приписвано на Орфей. В него са извършвани обреди, свързани с плодородието и земеделието, скотовъдството и здравето на хората. Върху извисяващите се пирамидално скали е издълбана монолитна гробница с два гроба – единият на върха, другият на върху южната страна, над която има ниша с полукуполна форма. На площадка към гробницата има кръгъл олтар, където са правени астрономически наблюдения. Според учените култовият комплекс е тракийско светилище на античен храм от IV хил. пр. Хр. и е един от най-големите монолитни паметници в Европа. Явно местността около с. Татул се е считала за свещена от дълбока древност.

Вечерта в ресторанта на Крумовградския хотел „Ахрида“ се веселихме с музиката на известния в целите Източни Родопи гайдар бай Васил Гангънов. Той е потомък на бежанци от с. Сачъли, Западна Тракия. Изви се хоро и до късно звучаха народни песни.

Сутринта рано на следващия ден се разходихме из центъра на Крумовград. Снимаме се пред внушителния паметник на Хан Крум, издигнат в чест на 1300-годишнината на България. Поклонихме се пред паметника на Руския войн – Освободител.

Разгледахме добре планирания парк с обилно осветление и шадраванна каскада.

По-късно се отправихме към с. Пелевун, Ивайловградско, където Капитан Петко Войвода е извършил един от многобройните си подвизи. Водеше ни Пенка Чакалова, потомка на брата на Капитана Митрю. Тя разказа как през нощта на 21 май 1878 год. Войводата е спасил християнското население на селото от 4-хилядния турски башибозук по време на метежа на Сенклер след подписване на Сан-Стефанския договор. В центъра на Пелевун е издигнат паметник на Капитан Петко Войвода, пред който се поклонихме. После групата разгледа църквата „Св. Пантелеймон“ и музея, разположен в старото училище. Една от стаите е посветена на живота и делото на Петко Войвода.

Същия ден, 2-ри юни, групата на софийското дружество се присъедини към честванията, посветени на тракийското дете - Националният тракийски събор в местността Илиева нива до с. Глузово. На връх Черни рид се извисява белокаменен обелиск, издигнат в памет на загиналите за освободението на Източните Родопи по време на Балканската война.

Поклонихме се в параклиса на мемориала. После към небето литнаха стотици балони с цветовете на родния трибагренник, символ на невръстните жертви, загубили

Църквата „Св. Никола“

ОТ СОФИЯ ДО Източните Родопи и Беломорието

Катедралата в Ксанти

живота си под ятагана на турския башибозук.

Нашето пътешествие продължи към Беломорието, към третото поклонение – пред родното място на Капитан Петко Войвода. Минахме през Голям Дервент, което някога е било изцяло българско село. Тук там може все още да се видят запа-

зени стари къщи в български стил. Те са били родни гнезда за дедите на някои от нашите членове. По-късно пристигнахме в Доганхисар (Есими). Посетихме мястото, където е била родната къща на Войводата под Бърдцето. Там сега е останал само един полусрутен зид, почти скрит от тревата. В двора на

г-н Маки има бюст-паметник на Капитана.

След кратка почивка потеглихме за Дедеагач (Александрополис). Разгледахме крайбрежната улица, пристанището и прочутия фар, построен през 1880 г. Градът е сравнително млад - с добра планировка и прави улици, строен през втората половина на XIX-ти век. В Гюмюрджина (Комотини) посетихме катедралната църква „Св. Дева Мария“ с изключително богата вътрешна украса – цялата изографисана, с разкошни полилеи и обков на иконите. Намира се в края на екзотичния градски парк с огромни широколистни и палмови дървета и с атрактивни заведения. Гюмюрджина е стар административен център, средище на т. нар. Западнотракийска република от 1913 година, когато съюзените гърци и турци създават правителство, пренепрегвайки по-многобройното българско население. Масово извършените погроми над него го принуждава да търси спа-

Паметникът на Капитан Петко Войвода в с. Пелевун

сание в Стара България. Предците на много от нашите членове водят своето потекло именно от този изключително плодороден край. На път за Ксанти пресичаме Бору гьол (Порто Лагос) - големи водни пространства, редуващи се със суша. После разгледахме манастирския комплекс „Св. Никола“. Той включва две църкви, разположени живописно на две островчета, съединени помежду си с мостчета. Всичко е потънало в зеленина и цъфнали бели и розови зюкуми.

Надвечер пристигнахме в Ксанти. В момента това е най-българският град в Гърция, с няколкото си квартали, населени с наши мохамедани, запазили майчиния си език. Ксанти ни изненада приятно с амфитеатрално разположени по зелените хълмове квартали, с накацали по тях бели къщи. Разходихме се по здрав из старата градска част: видяхме общината, часовниковата кула, църквата „Св. Подромос“, площад „Антика“ с много шумни заведения и сладкарници с традиционни гръцки лакомства. Ксанти е родният град на нашите активистки Емилия Славкова и Мария Йорданова. Късно вечерта се настаняваме за нощувка в Керамоти.

В третия ден от нашата изключително наситена програма посетихме о.Тасос – един от най-красивите егейски острови, зеления рай на Беломорието. Той е известен с дългогодишната си традиция да произвежда най-добрия гръцки зехтин. Разходихме се по крайбрежната улица на столицата Лименас. Попаднахме на църквата на „Св. Никола“. Близо до нея е и

археологическият музей с експозиция на открито.

В Кавала пристигнахме в ранния следобед. Минахме под акведукта – грандиозно съоръжение, построено по заповед на Сюлейман Великолепни през 1550 г. Пристанището е внушително. Наблизо е църквата „Св. Богородица“, преустроена от джамия. На изток като диадема над града се простират стените на крепостта от XVI в., построена на хълма Пенагия от турците и станала символ на града. Само няколко човека обаче се престрашиха да стигнат до подножието, близо до спускащата се към морето стена. Сред забележителностите на Кавала без съмнение е и родната къща на Мохамед Али паша, който изгражда голямо обществено за бедни и джамия, добре запазени и до днес. Издигнал се до високи държавни постове в Османската империя, бил е управител на Египет по време на Наполеоновите войни. Провел е значителни реформи в империята през XIX-ти век. Запазена е родната му къща в старинен родопски стил, собственост на египетското посолство, срещу която е и бронзовият му паметник. От площадката под него се открива чудна панорама на целия залив, с красиво разположените амфитеатрално обширни квартали на Кавала.

Следващата ни спирка беше гр.Драма. В горещия следобед спирахме в прохладния парк „Св. Варвара“, разположен от двете страни на реката. След много приятната почивка там потеглихме обратно за България.

Тракийският комплекс в с. Татул